

De Kwabaal *Lota lota* is waarschijnlijk sinds meer dan 20 jaar uitgestorven in het Vlaamse Gewest. Aan de basis hiervan liggen vermoedelijk het onbereikbaar worden van typische paaigronden en een verslechterde water- en habitatkwaliteit. Aangezien er momenteel aanzienlijke inspanningen worden geleverd om deze knelpunten op te lossen kan er in de toekomst gedacht worden aan een herintroductie van deze vissoort volgens de internationale richtlijnen van het IUCN. Het invullen van de niche (toppredator) die de Kwabaal innam in laaglandrivieren (zoals vele waterlopen in het Vlaamse Gewest) is belangrijk voor de lokale ontwikkeling van een evenwichtige visgemeenschap. Naast de habitatgeschiktheid en het populatiegenetisch aspect (voor dit laatste werd reeds een TWOL-project opgestart, opdrachtgever Afdeling Bos en Groen, uitvoerder Labo voor Aquatische Ecologie - K.U.Leuven) is het over voldoende proefdieren beschikken een noodzakelijke voorwaarde voor een geslaagde herintroductie. Het doel van dit nieuw aan het IBW opgestarte onderzoek is dan ook de nodige kennis te vergaren om de Kwabaal onder gecontroleerde omstandigheden te kunnen kweken.

Door een grondige literatuurstudie en enkele studieverblijven in het buitenland zal getracht worden vertrouwd te raken met de gebruikte technieken. Vanuit deze ervaring kan de bestaande kweekinfrastructuur van de viskwekerij te Linkebeek geoptimaliseerd worden voor Kwabaal. Er zullen broedieren en broedjes aangekocht worden in het buitenland. Enerzijds zal gepoogd worden de broedieren zich zowel natuurlijk als kunstmatig (door afstrijken) te laten voortplanten. Anderzijds zal de klemtoon gelegd worden op de opkweek van de jonge broedjes in vijvers evenals in een broedinstallatie onder gecontroleerde omstandigheden.

In natuurlijke omstandigheden voeden kwabaallarven zich gedurende de eerste vijf dagen na resorptie van de

doolerzak met fytoplankton. Vanaf de zesde dag eten ze zoöplankton van verschillende grootteklassen. Aangezien het in voldoende aantal kweken van de juiste fyto- en zoöplanktonsoorten (als voedsel voor de kwabaallarven tijdens de eerste levensweken) in de literatuur als het grootste probleem wordt beschreven vormt dit de grootste uitdaging binnen dit project. Teneinde een oplossing te vinden voor dit probleem werd een eigen experimentele kweek van algen (o.a. *Chlorella* en *Scenedesmus* sp.) en zoetwaterrotiferen (*Brachionus calyciflorus*) opgestart.

In ons project zullen de kwabaallarven (die in januari 2000 aangekocht zullen worden) tijdens de eerste vijf dagen gevoed worden met de verschillende algen uit de eigen kweek. Tijdens het volgende stadium (vanaf dag 6) zullen zoetwaterrotiferen toegediend worden. Later (vanaf dag 12) zullen *Artemia* (Pekelkreeffje) en *Daphnia* (Zoetwatervio) gebruikt worden als voedsel. Op deze manier zal getracht worden de kwabaallarven minstens twee maanden te laten overleven en groeien in een intensieve kweekinstallatie, waarna ze in vijvers zullen geplaatst worden in de viskwekerij te Linkebeek voor een verdere natuurlijke opkweek.

Contactpersonen:
Hugo Verreycken - Daniel De Charleroy, tel.: (02)657 03 86
e-mail:
Hugo.Verreycken@lin.vlaanderen.be
Daniel.DeCharleroy@lin.vlaanderen.be

Op weg naar meer oorspronkelijk inheemse bomen en struiken

Dat natuur vervangbaar is, net zoals je een nieuwe auto of televisie koopt als de oude niet meer deugt, beschouwen velen als een evidentie. Een oude houtkant kappen lijkt compenseerbaar te zijn door het aanplanten van een nieuwe, eventueel zelfs op een andere plaats. Nochtans gaat er bij dit kappen heel wat verloren: in de eerste plaats het aanpassingsvermogen van de planten aan de plaatselijke groeiomstandigheden, vastgelegd in de genen na vele generaties natuurlijke selectie. Door het verwijderen van eikenhakhout met stoomtrek van 20 m of meer, zoals er nog in Limburg voorkomen, is het genetisch erfgoed met een mogelijke ouderdom van meer dan 1000 jaar voorgoed verloren. Bovendien staan slechts weinigen erbij stil dat het plantsoen verkrijgbaar in de handel meestal van verre en vrij ongedefinieerde herkomst is. Auto's en televisies komen dikwijls ook van heel ver, zonder aan kwaliteit te moeten inboeten, misschien zelfs in tegendeel. Planten zijn daarentegen inherent verbonden met hun groeiplaats via hun genetisch kapitaal.

In het Regionaal Landschap West-Vlaamse Heuvels (RLWH) en Vlaamse Ardennen (RLVA) en in het Ecologisch Impulsgebied IJzervallei zijn er nog uitzonderlijk en zelfs onverwacht vele autochtone genenbronnen van houtige planten aanwezig - zoals blijkt uit inventarissen van de laatste twee, drie jaar. Deze verdienen niet enkel een grondige bescherming: dit najaar

worden, in samenwerking met o.m. afdeling Bos en Groen, VLM, natuurverenigingen, en RL, van deze bomen en struiken ook zaden en vruchten geogst om hieruit plantsoen op te kweken. Via het toekomstige aanplanten van dit plantsoen in de streek van herkomst, krijgt de veiligstelling van het genetische patrimonium een stevig duwtje in de rug.

Sensibilisering is een noodzakelijke stap in het behoud en gebruik van de autochtone genenbronnen. Zo werd onlangs door Chris Rövekamp, één van de inventariseerders van autochtone bomen en struiken in

Pierre Hubau, boswachter en organisator van de oogstcampagne in het RLWH, wordt geïnterviewd door WTV over de recente oogst van autochtone zaden. Gelukkig had Pierre een voorraad (gloednieuwe, met etiket er nog aan) laarzen thuis om de filmploeg uit de nood te helpen. Op de achtergrond een karakteristieke haag waarin o.a. nog de kruising van Eenstijlige meidoorn en Koraaimeidoorn voorkomt (*Crataegus x kyrtostyla*).

Vlaamse Ardennen		West-Vlaamse Heuvels	
Soort	Gewicht (kg)	Soort	Gewicht (kg)
Veldesdoorn	6,7	Veldesdoorn	20
Zwarte eis	-	Haagbeuk	6
Haagbeuk	0,35	Rode kornoelje	-
Rode kornoelje	1	Hazelaar	1,2
Hazelaar	0,5	Meidoorn spp.	17,5
Meidoorn spp.	2,7	Gewone es	15
Kardinaalshoed	0,3	Hulst	3
Gewone es	7,2	Europese vogelkers	-
Mispel	-	Sleedoorn	8,5
Sleedoorn	3,5	Vuilboom (Spork)	0,8
Wegedoorn	-	Ros spp.	-
Ros spp.	3,7	Lijstarbes	0,3
Gelderse roos	0,8	Gelderse roos	3

Geogste autochtone houtige soorten in de regionale landschappen Vlaamse Ardennen en West-Vlaamse Heuvels in 1999, en gewicht van geschoond zaad (ontdooien van vruchtelen en verontreinigingen). - : gewicht nog niet gekend

Vlaanderen, een voordracht gegeven over de autochtone houtige planten in het RLWH. De regionale televisie WTV was bereid enkele minuten zendtijd te vullen met deze problematiek. Dat de filmploeg niet voorzien was van aangepast schoeisel (zie foto), bewijst dat er nog veel werk aan de winkel is.

Contactpersoon:
Kristine Vander Mijsbrugge, tel.: (054)43 71 27
e-mail: Kristine.VanderMijsbrugge@lin.vlaanderen.be

IB Weetjes

Op verzoek van een lokale vogelasielhouder opende het IBW in Geraardsbergen op 29 december 's avonds laat nog de deuren om onderdak en accommodatie te bieden aan een groep enthousiaste vrijwilligers om een vijftigtal met olie besmeurde zeevogels in 't sop te steken. Deze dieren, voornamelijk Zeekoeten en enkele Alken, werden opgeraapt op de Bretoense kust na de ramp met een zoveelste olietanker, met het vliegtuig overgevlogen naar België, en hier verdeeld over diverse vogelasieis. Van deze dieren zijn er thans nog een dertigtal in leven.

